

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Zagreb, 31. ožujka 2022. godine

OPĆE PREPORUKE I UPOZORENJA UPUĆENA PRAVNIM I FIZIČKIM OSOBAMA TIJEKOM 2021. GODINE

U natsavku se nalaze tablice po područjima sa preporukama i upozorenjima (njih 195) te obrada podataka i zaključak.

Legenda:

A – prihvaćena preporuka; B – djelomično prihvaćena preporuka; C – nije prihvaćena; D – u tijeku; E – nije zaprimljen odgovor

ZAPOŠLJAVANJE I RAD							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Promjena uvjeta/kriterija za mjeru aktivne politike zapošljavanja kako bi OSI koje su korisnici obiteljske mirovine temeljem statusa OSI s preostalom radnom sposobnosti bile u ravnopravnom položaju na tržištu rada	HZZ				x	
1	Prava osoba s invaliditetom u postupcima zapošljavanja	Galerija MK					x
1	Diskriminacija prilikom zapošljavanja	ZL RIJEKA, na znanje MMPI	x				
1	Prava osoba s invaliditetom u postupcima zapošljavanja i na radnom mjestu	Komunalno trgovačko društvo Risnjak -Delnice	x				
1	Potvrda liječnika obiteljske medicine o zdravstvenom stanju kao uvjet za zapošljavanje	MIZ, MROSP, HUP, HGK, na znanje KULJ		x			
1	Prilagodba u postupku testiranja	KB Dubrava	x				
1	Diskriminacija prilikom zapošljavanja	HZZ		x			
1	Izmjena zakona o radu vezano uz prava OSI tijekom radnog odnosa	MROSP				x	
1	Pravo prednosti pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima	CZSS Zadar					x

PODIZANJE RAZINE SVIJEŠTI							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Korištenje odgovarajuće terminologije za OSI	Svim JLS		x			
1	Korištenje odgovarajuće terminologije za OSI	Svim JP (R)S		x			
1	Korištenje odgovarajuće terminologije za OSI	Grad Split					x
1	Korištenje neprimjerene terminologije za slijepe osobe	više medija		x			
1	Korištenje odgovarajuće terminologije za OSI	Slobodna Dalmacija	x				
1	Korištenje odgovarajuće terminologije za OSI	portal Paraf	x				

SUZBIJANJE NASILJA							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Neprimjereno ponašanje policijskih službenika	MUP	x				
1	Sumnja na obiteljsko nasilje	MUP	x				
1	Diskriminacija i govor mržnje prema djeci s autizmom	MUP				x	

MIROVINSKO OSIGURANJE							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Dostava mirovine 100% OSI putem pošte	HZMO			x		
1	Nezakonita uskrata naknade za bolovanje	MROSP			x		
1	Prijedlog za pokretanje ocjene suglasnosti pojedinih odredbi Zakona o mirovinskom osiguranju	USTAVNI SUD RH			x		

PREDŠKOLSKI ODGOJ							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Razmatranje zakonitosti sklapanja Opservacijskih ugovora između dječjih vrtića i roditelja djece s teškoćama u razvoju	MZO				x	
2	Preispitivanje zakonskog temelja za sporne dijelove Opservacijskih ugovora u pojedinačnim slučajevima	Predškolske ustanove	x		x		
1	Sufinanciranje podrške u privatnom vrtiću	Grad Velika Gorica	x				
1	Usklađivanje Odluke o načinu ostvarivanja prednosti pri upisu djece u DV Grada Zadra sa zakonskim propisima	Grad Zadar	x				
1	Poduzimanje aktivnosti kako bi se napustila nepovoljna praksa upisa djece s TUR, a postupanje svih vrtića u RH uskladilo sa pozitivnim zakonodavstvom, dobrom inkluzivnom praksom i zabranom diskriminacije po osnovi razvojnih teškoća djeteta.	MZO				x	
1	Poduzimanje aktivnosti kako bi se odgojno obrazovne skupine s posebnim programom formirale u okviru Dječjih vrtića Dubrovnik, te njihov rad i ustroj uskladio s odredbama Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja.	Grad Dubrovnik	x				

OSNOVNO I SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Osiguravanje primjerenih uvjeta za natjecanje za DTUR – OŠ i SŠ	AZOO		x			
1	Dopuna Pravilnika o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u 1. razred SŠ	MZO					x
3	Pravovremeno osiguravanje prilagođenih udžbenika za učenike s oštećenjem vida	MZO					x x x
2	Rad pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika s punim radnim vremenom na neodređeno vrijeme te donošenje programa osposobljavanja/novog srednjoškolskog kurikulumu	MZO				x	x
1	Obveza prilagođene prehrane zbog zdravstvenog stanja u odgojno-obrazovnim ustanovama	MZO, MZ, Vlada RH				x	
1	Organizacija nastave za učenike s TUR tijekom epidemije bolesti COVID-19	MZO		x			
4	Organizacija nastave u COO Goljak tijekom epidemije u šk.godini 2020./21.	COO Goljak, MZO, Grad Zagreb, HZJZ		x	x		

					x			
1	Osnivanje Centra za odgoj i obrazovanje te rehabilitaciju na području Županije	Dubrovačko-neretvanska županija i Grad Dubrovnik					x	
2	Zapošljavanje stručnih suradnika u školama i razvoja mreže stručnih suradnika	MZO						x x
3	Osiguravanje pristupačnosti (savladavanje visinskih razlika) i prilaza školi	škole, osnivač	x	x x				
4	Otvaranje potrebnih posebnih razrednih odjela i zapošljavanje edukacijskih rehabilitatora	MZO					x x x x	
6	Osiguravanje potrebnih prilagodbi kako tijekom upisa u školu tako i školovanja	školama	x x x x	x x				
5	Stručna potpora školama	AZOO	x x x x x					
VISOKO OBRAZOVANJE								
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E	
1	Diskriminatorne odredbe Odluke Rektorskog zbora RH u odnosu na uvjete upisa izvan odobrene upisne kvote	Rektorski zbog RH	x					
2	Dopuna Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju u odnosu na definiranje SSI, razumne prilagodbe i provedbenih propisa	MZO				x x		
3	Usklađivanje provedbenih propisa visokog obrazovanja s Uredbom o metodologijama vještačenja	MZO		x		x x		
1	Osiguravanje osobne asistencije u studentskim domovima za studente veleučilišta	VVO, Sveučilište u ZG						x
1	Uklanjanje diskriminatornog Popisa dodatnih kriterija za upis na studije	Visoko učilište	x					
1	Dodjela stipendija u kategoriji studenata s invaliditetom	Sveučilište J. Dobrile u Puli	x					
1	Oснаživanje ureda za studente s invaliditetom	sveučilišta	x					

ZDRAVSTVO							
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D	E
1	Odgoda početka primjene Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju dopunske liste lijekova HZZO-a vezano uz nastavak primjene bezglutenskog brašna na recept.	HZZO	x				
1	Sustavnija organizacija cijepljenja protiv COVID-19 u kući za nepokretne ili teško pokretne osobe I povećanje broja mobilnih timova za provođenje cijepljenja po županijama	HZJZ, HLK		x			
1	Izmjena indikacija za ostvarivanje prava na prijenosni koncentrator kisika koji bi uključivao osobe koje se ne mogu samostalno kretati i osobe koje su na trajnoj mehaničkoj ventilaciji	HZZO, HPD		x			
1	Uvrštavanje lijekova za osobe s cističnom fibrozom na listu lijekova odobrenih od HZZO-a	Vlada RH, MIZ i HZZO	x				
1	Osiguranje usluge prijevoza za onkološke bolesnike **	576 JLP(R)S					
1	Načelo razumne prilagodbe prilikom liječničkih pregleda i liječenja	MIZ		x			
1	Sanitetski prijevoz, dugotrajnost čekanja	MIZ, HZZO, GZG, Zavod za hitnu medicinu GZG		x			
1	VKO Hrvatska, priznavanje višestruke kemijske osjetljivosti kao bolesti	MIZ, HLK				x	
1	Pravo na zdravlje, djeca s teškoćama u razvoju (sumnja na ukinuće odjela za ortopediju Split)	MIZ			x		
1	Neposredni osobni pregled korisnika tijekom vještačenja	ZOSI	x				
1	Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece	MIZ i HS				x	
1	Pristanak na operativni zahvat osobe s duševnim smetnjama	CZSS					x
1	Imenovanje Spinalnog centra po pok. Mandi Knežević	MIZ			x		
1	Imenovanje Spinalnog centra po pok. Mandi Knežević	VŽ Županija, Grad VŽ, Grad Varaždinske Toplice					x
1	Uvrštavanje transfer dizalice i kreveta na listu pomagala	SOIH, MIZ					x
1	Smještaj u bolnici bez medicinskih indikacija	SB "Sv.Rafael" Strmac, MZ, MROSP, CZSS Novi Marof					x
1	Postavljanje znaka prednosti za OSI na centralnom i prijemnim šalterima u ambulantomama	KBC SPLIT				x	
1	Ugradnja liftera na rekreacijskom bazenu SB Biokovka	SB Biokovka	x				
1	Omogućavanje korištenja D! uputnice za medicinsku rehabilitaciju roditeljima djece I odraslih OSI za vrijeme dok u SB Biokovka borave u svojstvu pratitelja djeteta koji je na	SB Biokovka		x			

stacionarnom liječenju						
------------------------	--	--	--	--	--	--

** - više zaprimljenih odgovora od JLRS, 7 reg. i 18. lok. - prihvatili, 1 reg. i 4 lok.- djelomično prihvatili, 1 lok. - na znanje, 5 reg. i 525 lok. - nismo zaprimili odgovor

SOCIJALNA ZAŠTITA						
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D E
1	Cijepljenje protivno volji skrbnika	CZSS			x	
1	Raspolaganje prihodom osobe lišene poslovne sposobnosti	CZSS		x		
1	Cijepljenje protiv COVID-19 OSI lišenih poslovne sposobnosti	CZSS				x
1	Prava osoba s duševnim smetnjama	CZSS	x			
1	Podrška i stručna pomoć u poboljšanju roditeljskih kompetencija OSI	CZSS		x		
1	Prava osoba s duševnim smetnjama u obiteljskim domovima	CZSS	x			
1	Nesposobnost korisnika za potpisivanje ugovora o smještaju	CZSS				x
1	Cijepljenje protiv COVID-19 OSI lišenih poslovne sposobnosti	KZP Vrapče				x
1	Smještaj OSI u prihvatilište za beskućnike	MROSP; Grad Zagreb; GDCK Zagreb		x		
1	Povreda Zakona o zaštiti prava pacijenata	SB za plućne bolesti				x
1	Prijedlog za omogućavanje statusa njegovatelja uz istovremeno primanje mirovine	MROSP			x	
1	Ograničenje slobode kretanja unutar ustanove za smještaj	Ustanova socijalne skrbi				x
1	Ostvarenje dodatnih bodova temeljem invaliditeta u nacrtu Odluke o davanju u najam stanova u vlasništvu JLS	JLS	x			
1	Poboljšanje uvjeta pružanja usluge organiziranog smještaja u ustanovi socijalne skrbi	Ustanova socijalne skrbi		x		
1	Proširenje kapaciteta zdravstvenih i socijalnih usluga za osobe s mentalnim teškoćama na području SD županije	MROSP, JRS (SD županija) I NZJZ SD županije				x
1	Preispitivanje epidemioloških mjera za cijepljenje korisnika usluge boravka u sustavu socijalne skrbi	MROSP, MZ, Ravateljstvo civilne zaštite, HZJZ		x		
1	Osnivanje podružnice COO Juraj Bonači na otoku Braču	MROSP				x
1	Ne utvrđivanje prekida korištenja prava na osobnu invalidninu kod ostvarenja usluge privremenog smještaja te preporuka za izdavanjem uputa CZSS-ovima za isključivanje obveze participacije u plaćanju troškova smještaja u tim slučajevima	MROSP			x	
1	Propisivanje kraćih rokova za osiguranje zamjene privremeno nesposobnih radnika/ca zaposlenih u ustanovama socijalne skrbi	MROSP		x		

1	Izmjena Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama za omogućavanje prava na rad u skraćenom radnom vremenu ne samo za roditelje već i za druge osobe koji žive i skrbe o punoljetnoj osobi s invaliditetom	MROSP, SDUZDIM						x
1	Ukidanje kolizije prava na naknadu za korisnike osobne invalidinine i prava na potporu umirovljenicima u sklopu projekta Moj zlatni Split	Grad Split					x	
1	Ukidanje autonomne odluke ravnatelja ustanove o ograničenju slobode kretanja za korisnike Doma za starije i nemoćne osobe Split i poštivanje Uputa za sprečavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 za pružatelje socijalne usluge smještaja za starije osobe i OSI	Ustanova socijalne skrbi (Dom za starije i nemoćne osobe Split)			x			
2	Nepravilnosti u provođenju postupka ostvarivanja prava iz sustava socijalne skrbi	MROSP	x					
1	Osiguravanje usluge dugotrajnog smještaja	CZSS	x					
1	Usklađivanje/povećanje cijena socijalnih usluga	MROSP						x
1	Prijedlog izmjene zakonske odredbe	MROSP	x					
1	Pružanje socijalnih usluga i sustav rane intervencije	MROSP						x
1	Izmjena zakona o socijalnoj skrbi	MROSP		x				
1	Ugovaranje usluge poludnevnog boravka i psihosocijalne podrške	MROSP						x
1	Prijedlog izmjene zakonske odredbe	MROSP			x			
1	Prijedlog izmjene zakonskih odredbi	MROSP		x				
1	Prijedlog izmjene zakonske odredbe - uzdržavanje odraslih OSI	MROSP			x			
1	Otklanjanje nepravilnosti i osiguravanje efikasnijeg provođenja postupaka ostvarivanja prava na usluge iz sustava socijalne skrbi	MROSP	x					x

PRISTUPAČNOST I MOBILNOST						
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D E
1	Oslobađanje od naplate parkirališnih mjesta za OSI i povećanje broja parkirališnih mjesta za OSI	Općina Primošten				x
1	Prevenција i sankcioniranje zlouporabe znaka pristupačnosti	PU VP	x			
1	Prilagodba postupka ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja posebnog poreza na motorna vozila	MF Carinska uprava	x			
1	Ukazivanje na važnost osiguravanja neometanog korištenja posebno označenih autobusnih mjesta za OSI te preporuka za educiranjem djelatnika o vještinama	Autoprijevozničke tvrtke (2)	x			

	komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema OSI						
1	Osiguravanje parkirališnih mjesta za vozila OSI	MUP, PU-Zagreb	x				
1	Osiguravanje pristupačne javne površine	Hrvatske Vode	x				
1	Osiguravanje pristupačne javne površine i dovoljnog broja parkirališnih mjesta za vozila OSI	Grad Zaprešić	x				
1	Osiguranje pristupačnih parkirališnih mjesta za vozila osoba s invaliditetom	Grad Rijeka		x			
1	Neprimjereno ponašanje vozača tramvaja ZET-a	ZET	x				
1	Neprimjereno ponašanje djelatnice ZET-a	ZET	x				
1	Usklađivanje normativnog okvira u cilju stvaranja preduvjeta za implementaciju projekata unapređenje prava OSI u području mobilnosti	MIZ			x		
1	Razmatranje projektnog prijedloga za unapređenje načina ostvarivanja prava OSI u području mobilnosti	MMPI, MIZ					x
1	Osiguravanje budućeg načina ostvarivanja prava OSI na oslobađanje od plaćanja cestarine nakon uvođenja beskontaktna kontrole korištenja dionica autocesta i objekata s naplatom	MMPI				x	
1	Usklađivanje podataka u ROI o vještačenjima prema prijašnjim propisima sa aktualnim propisima u svrhu ishođenja pomorskih iskaznica za OSI	MROSP, ZOSI, HZJZ				x	
1	Provođenje aktivnosti i suorganizacija događanja kojima će se podizati razina svijesti o važnosti osiguravanja pristupačnosti turističkih proizvoda i usluga OSI	MINTS	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti sanitarnih čvorova i drugih prostorija bolnice	KBC OS	x				
1	Promjena načina odlaganja kanti i kontejnera za otpad tako da ne sprječavaju pristup OSI parkirališnim mjestima i ulazima u objekte	Unikom - Komunalno poduzeće Osijek	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti javnih površina i objekata javne namjene	Općina Bizovac	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti stambenim i objektima javne namjene tijekom sanacije nogostupa	Hrvatske ceste	x				
1	Osiguravanje korištenja pristupačnih sanitarnih čvorova za OSI i primjereno rješenje za naplatu parkirališnih karata na način koji će biti pristupačan OSI	Poslovni subjekt-vlasnik trg. Centra	x				
1	Uklanjanje prepreka koje onemogućavaju korištenje pristupačnog ulaza u stambenu zgradu	GSKG Zg, PU ZG, suvlasnici zgrade	x				
1	Prevenција i sankcioniranje odlaganja romobila na način koji će onemogućiti neometano kretanje OSI po javnim površinama	Tvrtka Bolt	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti ulaza u zgradu Doma zdravlja	DZ OBŽ	x				

1	Natječaj vezan za stambeno zbrinjavanje na način koji će osigurati pristupačno stanovanje za OSI i njihove obitelji	Grad Slavonski Brod	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti javne površine (kosina na šetnici uz Orljavu)	Grad Požega, HC, HV				x	
1	Osiguravanje pristupačnosti svih prostora i sadržaja u Glazbenoj školi Požega	Grad Požega, PSŽ	x				
1	Uređivanje parkirališnih mjesta za vozila OSI radi osiguravanja pristupačnosti istih	Grad Valpovo	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti poslovnica HPB-a u Osijeku i Belom Manastiru	HPB	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti zgradi, prostorijama i uslugama u zgradi policijske postaje u Belom Manastiru	PU OB				x	
1	Pristupačnost stanovanja	Vodovod Pula d.o.o. i Cesta d.o.o.				x	
1	Pristupačnost sanitarnih čvorova OSI na benzinskim crpkama	Tifon, Petrol, INA, CRODUX derivati dva					x
1	Pristupačnost financijskih usluga	FINA u Pazinu		x			
1	Pristupačnost objekata javne namjene-sjedišta lokalne samouprave i javnih površina proširenjem otvorenih terasa ugostitelja	Grad Pazin	x				
1	Pristupačnost poštanskih usluga	HP-poslovnica Pazin	x				
1	Omogućavanje korištenja dizala u trgovačkom centru	Pravna osoba – trgovački centar	x				
1	Rješavanje pristupnog puta za stanovnike naselja	Općina Župa Dubrovačka					x
1	Ugradnja dizala pored katedrale Sv. Jakova u Šibeniku	Grad Šibenik					x
1	Propisno označavanje postjećih parkirališnih mjesta i povećanje ukupnog broja parkirališnih mjesta za OSI u krugu KBC Split	Grad Split i KBC Split				x	
1	Nabava mobilnog liftera na bazenima na ŠC Poljud u Splitu	Grad Split	x				
1	Poboljšanje pristupačnosti javnih površina u užem centru grada Splita	Grad Split	x				
1	Osiguravanje pristupačnosti plaža u Splitu	Grad Split		x			
1	Osiguravanje pristupačnosti pješačkog prijelaza	Grad Zagreb; Ravnateljstvo policije		x			
1	Osiguravanje noćne smjene za OSI sa prilagođenim ZET prijevozom za OSI	Grad Zagreb; ZET		x			
1	Osiguravanje pristupačnosti prostora MIZ i HZZO	MIZ, HZZO				x	
1	Osiguravanje pristupačnosti prostora CZSS, ZOSI i MROSP	MROSP, HZMO, ZOSI				x	
1	Omogućavanje ugradnje voznog okna dizala	MPGI	x				

1	Osiguravanje potrebnog prava prednosti za OSI prilikom ulaska na atrakciju Skywalk, Park prirode Biokovo	JU Park prirode Biokovo	x				
1	Pristupačnost javnih površina	Općina Tisno	x				
1	Izdavanje trajne vinjete različitim kategorijama OSI radi prometovanja park šumom Marjan	Grad Split			x		
1	Učestalija kontrola zlouporabe parkirališnih mjesta za OSI	Grad Split					x
1	Obnova vertikalne i horizontalne signalizacije parkirališnih mjesta za OSI na više lokacija u gradu Splitu	Grad Split	x				
1	Osiguranje pristupačnosti bankarskih usluga	Erste&Steiermärkische Bank d.d.					x
1	Prilagodba informacija u medijima gluhim osobama - titlovanje	HRT		x			x
1	Osiguranje pristupačnosti plovila	Agencija za obalni linijski pomorski prijevoz	x				
1	Osiguranje pristupačnosti kontejnerskih naselja za OSI stanovnike potresima pogođenih područja	Stožer CZ, Vlada RH					x
1	Pristupačnost stanovanja	Grad Rijeka			x		
1	Pojednostavljenje (digitalizacijom) postupka za ostvarenje prava na povlaštenu prijevoz u unutarnjem putničkom prometu (željezničkom); preporuka za izmjenu terminologije koja se koristi u Zakonu o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu kao i izmjenu diskriminativnih uvjeta za ostvarivanje povlastica	MMPI					x

RAZNA PODRUČJA						
Br.	Opis	Upućeno:	A	B	C	D E
1	Uklanjanje prepreka za početak provedbe projekata pružanja usluga osobne asistencije	MROSP		x		
1	Poboljšanje postojećeg načina prodaje ulaznica OSI	GSK Kerempuh	x			
1	Osiguravanje usluge asistencije putnici (OSI) u zračnom prijevozu	Croatia Airlines	x			
1	Prilagodba servisa e-Građani za OSI i njihove zakonske zastupnike	MIZ		X		
1	Opremanje Ferijalnog saveza u Zadru za OSI	HFHS			x	
1	Uspostava sustava podrške OSI u kriznim situacijama	MROSP, Stožer CZ		x		
1	Oslobađanje od plaćanja upravnih pristojbi za sve kategorije OSI, neovisno o uzroku invaliditeta	MF				x

1	Nepravilnosti u radu vještaka	ZOSI	x				
1	Pristupačnost bankarskih usluga za OSI	HPB	x				
1	Isplata COVID dodatka djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom	MROSP			x		
1	Poštivanje dostojanstva osoba s invaliditetom	Stožer civilne zaštite					x
1	COVID dodatak za OSI	Predsjednik Vlade RH; MROSP			x		
1	Proširenje potpora za očuvanje radnih mjesta na udruge za OSI	MROSP, Vlada RH i Nac. zaklada za razvoj civilnog društva	x				
1	Osiguravanje sredstava za sanaciju prostora u kojima rade udruge osoba s invaliditetom na području stradalom u potresu	MROSP, Vlada RH i Nac. zaklada za razvoj civilnog društva		x			
1	Izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom na području JL(R)S	132 JLP(R)S Slavonije, Baranje i Srijema (5 županija, 22 grada, 105 općina)		x			
1	Kontrola pružatelja usluge osobne asistencije	MROSP	x				
1	Sustavna skrb za odrasle osobe s autizmom	MROSP					x
1	Rana intervencija – aktivnosti na uspostavi sustava	MIZ/Vlada RH					x
1	Specifičnost vještačenja hrvatskih branitelja i HRVI i primjerena komunikacija sa OSI	MHB					x
1	Redovito financiranje projekata osobne asistencije	MROSP	x				
1	PDV	MFIN			x		
1	Oslobađanje od plaćanja javnobilježničkih pristojbi za sve kategorije OSI, neovisno o uzroku invaliditeta	MPU, HJK				x	
1	Uvrštavanje sportaša s invaliditetom na Aleju velikana hrvatskog sporta na Jarunu u Zagrebu	Grad Zagreb		x			
1	Postavljanje brončanih ploča na Stazi slave olimpijskog sporta u Splitu paraolimpijcima i osvajačima medalja na Olimpijskim igrama gluhih	Grad Split					x

Legenda:

A – prihvaćena preporuka; B – djelomično prihvaćena preporuka; C – nije prihvaćena; D – u tijeku; E – nije zaprimljen odgovor

Zaključak i mišljenje pravobraniteljice: **Od upućenih 195 preporuka i upozorenja, prihvaćeno ih je 64 (33%), djelomično prihvaćeno 39 (20%), nije prihvaćeno 23 (12%), nije zaprimljen odgovor od njih 41 (21%), dok je u tijeku njih 27 (14%).**

Kada gledamo prema područjima, najviše ih je prihvaćeno u području suzbijanja nasilja (od 3, 2 su prihvaćene, a jedna je u tijeku) i pristupačnosti i mobilnosti (od 57, prihvaćene su 31 preporuka/upozorenje, odnosno 54%), a nisu prihvaćene najviše u područjima mirovinskog osiguranja (od 3, nisu prihvaćene 3) i socijalne zaštite (od 34 preporuke samo su 3 prihvaćene, 6 nisu, a čak na 11 preporuka nismo uopće zaprimili odgovor).

Zabrinjavajuće je da u područjima zdravstva, socijalne zaštite, mobilnosti i pristupačnosti, nismo zaprimili odgovore na ukupno 25 preporuka – od čega je 11 u području socijalne zaštite. Također, naglašavamo, kako je tijekom 2021. godine upućeno ukupno 159 požurnica državnim tijelima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te drugim pravnim i fizičkim osobama. Od kojih je najviše upućeno ministarstvima – Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te Ministarstvu zdravstva kao i centrima za socijalnu skrb, a zatim gradovima i općinama.

Primjer preporuke upućene jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave Slavonije, Baranje i Srijema:

Krajem listopada 2021. godine svim općinama, gradovima i županijama (dalje u tekstu: JLP(R)S Slavonije, Baranje i Srijema (pet županija u kojima živi preko 103.000 OSI i DTUR) uputili smo preporuku kojom su istaknuti problemi zbog kojih se osobe s invaliditetom najčešće obraćaju Područnom uredu POSI u Osijeku te su **upućeni prijedlozi mjera i aktivnosti kojima lokalne i regionalne vlasti mogu osigurati izjednačavanje mogućnosti za OSI na svom području.**

Preporučeno je da analiziraju potrebe svojih građana – OSI i DTUR, te da kroz otvorenu komunikaciju i aktivnu suradnju sa organizacijama civilnog društva i pojedincima koji su kroz dugogodišnji rad identificirali njihove potrebe, definiraju prioritete i primjerene mjere kojima će se te potrebe ispuniti. Preporučeno je da se na temelju tako provedene analize izradi strateški dokument s konkretnim i mjerljivim ciljevima, realnim rokovima njihove provedbe i nosiocima mjera, kako bi takav dokument bio podloga za raspodjelu proračunskih sredstava, na način da se prilikom te raspodjele ne zanemari ona skupina građana kojoj je najteže definirati i nametnuti svoje potrebe. Lokalne i regionalne strateške dokumente poželjno je uskladiti sa Strategijom o pravima OSI za razdoblje 2021. - 2030., kao i s Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za OSI od 2021. do 2027. godine, ali konkretni ciljevi i primjerene mjere najbolje se mogu definirati upravo sa samim OSI koje žive području pojedine općine, grada i županije, a za zastupanje svojih interesa i samostalno pružanje podrške organizirale su se u udruge čija iskustva, primjedbe i prijedloge treba uzeti u obzir prilikom izrade strateškog dokumenta.

S obzirom na iznimno važnu ulogu JLP(R)S u izgradnji pristupačnog okruženja za OSI, preporučeno je da osiguraju posebnu proračunsku poziciju na kojoj će se planirati i iskazivati utrošena financijska sredstva za uklanjanje arhitektonskih i drugih prepreka uzevši u obzir uvođenje i korištenje univerzalnog dizajna. Navedeno bi omogućilo brže i učinkovitije osiguranje pristupačnosti, posebno u onim slučajevima u kojima nije potrebno provoditi veće infrastrukturne ili građevinske radove i zahvate, već se pristupačnost može osigurati uz minimalne intervencije uz neznatne troškove. U planiranje i provedbu radova kojima se osigurava pristupačnost preporučeno je uključiti predstavnike OSI, a preporučeno je i intenzivnije osmišljavanje i provođenje projekata kojima će se pomoću sredstava dostupnih putem EU fondova i/ili putem sredstava osiguranih kroz posebnu proračunsku poziciju MHB-a. Ukazano je da osiguravanje bezuvjetnog poštivanja važećih propisa kojima su određeni obvezni elementi pristupačnosti javnih površina i objekata javne namjene treba biti nezaobilazni standard, ne samo prilikom izgradnje, nego i prilikom svake rekonstrukcije i/ili obnove.

Nadalje, preporučeno je osiguravanje mobilnosti za OSI i DTUR kroz organiziranje besplatnog cestovnog prijevoza prilagođenim kombi vozilima te omogućavanje korištenja besplatnog javnog gradskog i međugradskog prijevoza. Također, ukazano je na obvezu osiguravanja potpune pristupačnosti vozila, stajališta i informacija potrebnih za neometano korištenje javnog prijevoza.

U odnosu na rad i zapošljavanje, preporučeno je preispitivanje i ispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja OSI u JLP(R)S te u pravnim osobama kojih je JLP(R)S osnivač. Također, ukazano je na obvezu osiguravanja razumne prilagodbe prilikom provedbe testiranja i/ili intervjua u okviru natječajnog postupka te obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta, uvjeta i organizacije rada.

Preporučeno je uspostavljanje otvorene komunikacije i suradnje s udrugama koje svojim djelovanjem pomažu OSI i DTUR u uključivanju u svakodnevni život zajednice. Na taj način moguće je identificirati teškoće s kojima se susreću u svom radu te u skladu s time osmisliti i realizirati mjere i aktivnosti kojima će se osigurati kontinuitet njihova djelovanja. Preporučeno je iznalaženje rješenja i donošenje mjera kojima će se osigurati kontinuitet i opstojnost udruga u razdobljima između pojedinih projekata putem kojih se u pravilu financiraju, a posebno se to odnosi na kontinuitet i dostupnost usluga koje pružaju OSI i DTUR.

Svim jedinicama preporučeno je imenovanje tijela i/ili osobe (npr. povjerenstvo, povjerenik, koordinator) koje će se baviti koordiniranjem, poticanjem i praćenjem provođenja mjera i aktivnosti usmjerenih na poboljšanje položaja OSI i identificiranjem njihovih potreba na području pojedinog grada, općine i županije. Navedeno tijelo trebalo bi biti poveznica između donositelja odluka i samih građana te bi svojim radom doprinijelo unaprjeđenju lokalnih i regionalnih politika vezano uz OSI putem kvalitetnih i konstruktivnih prijedloga i preporuka. Preporučeno je da se u takva tijela imenuju reprezentativni predstavnici OSI i relevantni stručnjaci iz različitih područja te da se osiguraju potrebni preduvjeti za rad ovih tijela i njihovo uključivanje u planiranja i rasprave o donošenju mjera i odluka koje se tiču lokalne i regionalne razine.

O svemu navedenom izvijestili smo lokalne udruge te je izdano priopćenje za medije kako bi cjelokupna javnost mogla pratiti i propitkivati nositelje lokalne i područne (regionalne) vlasti o tome što poduzimaju kako bi deklarativna opredijeljenost za prava OSI bila prenesena u konkretne postupke kojima se izjednačavanju njihove mogućnosti za uključenost u sve životne aktivnosti.

Opisane preporuke upućene su prema 132 JLP(R)S (5 županija, 22 grada i 105 općina) s područja Slavonije, Baranje i Srijema, a do pisanja ovog Izvješća svoje odgovore pravobraniteljici je dostavilo njih 78. U odnosu na strateške dokumente, od svih zaprimljenih odgovora samo jedna JLP(R)S ima strateški dokument koji je trenutno na snazi, dok pojedine jedinice navode da su im prethodne strategije prestale važiti te da su za donošenje novih čekali donošenje Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2021. do 2027. godine (koji je donesen 23. prosinca 2021. godine), nakon čega planiraju pristupiti donošenju vlastitog strateškog dokumenta, a pojedine će povodom preporuke pravobraniteljice strateški dokument ove vrste izraditi po prvi puta.

U odnosu na pristupačnost i mobilnost, u većini sredina uočeni su pozitivni pomaci, ali još uvijek nedovoljni u odnosu na brojne prepreke na koje OSI svakodnevnom nailaze.

Nadalje, samo tri jedinice odgovorile su da ispunjavaju obvezu kvotnog zapošljavanja, većina OSI zapošljava kroz projekte (npr. javni radovi), a kao najčešći razlog neispunjavanja obveze kvotnog zapošljavanja ističu neprijavlivanje OSI na natječaje.

U odgovorima jedinica o podršci koju pružaju udrugama i aktivnostima kojima osiguravaju dostupnost usluga za DTUR i OSI u pravilu su nabrajani projekti u kojima su jedinice sudjelovale ili pružale podršku u provedbi te su navođene mjere i iznosi koje su jedinice namijenile u tu svrhu.

Od zaprimljenih odgovora samo četiri jedinice navele su kako imaju imenovanog koordinatora i/ili povjerenstvo koje se bavi koordiniranjem, poticanjem i praćenjem provođenja mjera i aktivnosti usmjerenih na poboljšanje položaja OSI i identificiranjem njihovih potreba na području pojedinog grada, općine i

županije. Također, deset jedinica očitovalo se da uvažiti preporuku pravobraniteljice i u narednom periodu imenovati povjerenika odnosno tijelo koje će obavljati tu ulogu.

Kada uzmemo u obzir ukupan broj od 132 JLP(R)S na ovom području i činjenicu da je svoje odgovore (i nakon požurnice) dostavilo njih 78, možemo zaključiti kako kod velikog broja JLP(R)S i dalje ne postoji potrebna razina svijesti o ulozi koju imaju u izjednačavanju mogućnosti za OSI na svom području. Također, poražavajuća je činjenica da je samo 12 JLP(R)S pozitivno odgovorilo na preporuku o donošenju strateškog dokumenta, a u odnosu na imenovanje povjerenika/povjerenstva ili koordinatora pozitivno je odgovorilo samo 14 JLP(R)S.

Činjenica da čak 54 JLP(R)S nisu uopće dostavile svoj odgovor POSI, kao i odgovori poput „...Općina nije provodila mjere Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, nismo zaprimili niti jedan zahtjev za isto...“ ili „...Općina nije planirala poduzimanje mjera vezano za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom...“, potvrđuju da kod velikog broja nositelja lokalne vlasti i dalje ne postoji svijest o važnosti i značaju njihove uloge u osiguravanju preduvjeta koje će omogućiti OSI sudjelovanje u svim životnim aktivnostima. Na ovaj način pokazale su se opravdane pritužbe brojnih udruga koje su tijekom 2021. godine ukazivale na nerazumijevanje nositelja lokalnih vlasti za probleme s kojima se susreću, a kao primjer su se navodile neodazivanje na različite stručne skupove, okrugle stolove i slična događanja na kojima se upravo predstavnici lokalne i regionalne vlasti mogu upoznati s problemima DTUR i OSI te mogu čuti prijedloge za rješavanje tih problema. Odgovori koje smo zaprimili potvrdili su da upravo one JLP(R)S koje kontinuirano surađuju i komuniciraju s predstavnicima OSI – donose i provode konkretne mjere i aktivnosti kojima omogućuju izjednačavanje mogućnosti OSI na svom području. Također, iz zaprimljenih odgovora se može zaključiti da za poduzimanje potrebnih mjera i aktivnosti nisu bitni veličina, broj stanovnika i financijski kapacitet JLP(R)S, nego prihvaćanje OSI kao ravnopravnih građana i svijest nositelja vlasti o obvezi osiguranja jednakih mogućnosti. Zaključno, analizirajući dostavljene odgovore, primjetno je kako se i dalje u velikoj mjeri koristi neprimjerena i zastarjela terminologija (npr. „invalidne osobe“, „invalidi“, „djeca s potrebnim potrebama“ i sl.), a gledanje na OSI isključivo kao na primatelje milosrđa, umjesto kao nositelje prava – i dalje prevladava u velikom broju JLP(R)S.

ZAKLJUČAK I PREPORUKE:

Dok izneseni broj upućenih općih i pojedinačnih preporuka Pravobranitelja za osobe s invaliditetom različitim izvršnim i upravnim tijelima s jedne strane govori u prilog intenzitetu rada Ureda pravobraniteljice na svim područjima zaštite i unapređenja položaja osoba s invaliditetom, s druge strane visoki postotak neuvaženih preporuka, a posebno neodgovorenih i požurenih preporuka odaju dojam nezainteresiranosti za rad i mišljenje Pravobranitelja za osobe s invaliditetom. Zakonom o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (Narodne novine, br. 107/07) predviđena uloga pravobranitelja nije samo evidentiranje i izvještavanje o zabilježenim povredama prava po osnovi invaliditeta već kao najvažnije uključuje predlaganje mjera za izgradnju cjelovitog sustava zaštite osoba s invaliditetom i predlaganje mjera za unapređenje kvalitete življenja osoba s invaliditetom i njihovih obitelji. S obzirom na Zakonom predviđene ovlasti prema kojima Pravobranitelj za osobe s invaliditetom nema djelotvornih mehanizama izravne implementacije donesenih preporuka, učinkovitost njegovog rada ovisi u najvećem dijelu o pozitivnoj povratnoj reakciji adresata preporuka. Ako usporedimo podatak od 53% preporuka koje su u cijelosti ili djelomično prihvaćene sa 47% preporuka koje nisu prihvaćene ili u odnosu na koje nije zaprimljen odgovor ili je postupanje po njima u tijeku (što vrlo često podrazumijeva negativan odgovor), ne možemo biti zadovoljni postignutim. Navedeno se ponajviše odnosi na područje socijalne zaštite koje, na

čelu s Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, predvodi u broju neodgovorenih i neprihvaćenih preporuka Pravobranitelja za osobe s invaliditetom, a da pritom predstavlja jedan od temeljnih stupova zaštite osoba s invaliditetom. Velika je stopa neodgovaranja i neprihvaćanja preporuka Pravobranitelja za osobe s invaliditetom i kod jedinica lokalne samouprave, posebice općina, kod kojih i dalje ne postoji razvijena svijest o važnosti i značaju njihove uloge u osiguravanju preduvjeta za ravnopravnost osoba s invaliditetom u lokalnoj zajednici.

1. Pravobraniteljica stoga ponovno poziva sva tijela državne vlasti, a posebice jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, centre za socijalnu skrb te Ministarstvo zdravstva da deklaratornu opredijeljenost za unapređenje položaja osoba s invaliditetom i zaštitu njihovih prava prenosi u konkretne postupke i mjere; odnosno da intenzivnijim uvažavanjem i implementiranjem preporuka Pravobranitelja za osobe s invaliditetom koje su usmjerene rješavanju realnih i ozbiljnih problema s kojima se ova populacija suočava (a u najmanju ruku odgovaranjem na iste), omogući puni učinak uloge ove pravobraniteljske institucije u ispunjavanju Zakonom predviđenih ovlasti i stvarnom (opipljivom) poboljšanju položaja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.

2. Vladi Republike Hrvatske preporučujemo intenzivniji nadzor nad ispunjenjem obveze suradnje s uredom Pravobranitelja za osobe s invaliditetom kao i davanje snažnijeg poticaja međuresornoj suradnji na najvišoj razini koja je vrlo često neophodna kod rješavanja pojedinih problema s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom.